

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๓๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ เล่มที่ ๑๕

บทบรรณาธิการ

คำถาม ชื่อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างจากการขายทอดตลาดโดยติดจำนองและชำระราคาครบถ้วนแล้ว เหลือเพียงขั้นตอนการดำเนินการทางทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้รับจำนองมีหนังสือบอกกล่าวบังคับจำนองแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองแล้ว จะมีอำนาจฟ้องบังคับจำนองได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๑๓/๒๕๖๖

อ. กู้เงินจากธนาคาร ก. โดยมี ศ. เป็นผู้ค้ำประกัน และ ค. นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างมาจดทะเบียนจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ดังกล่าว ต่อมาธนาคารดังกล่าวโอนสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ รวมตลอดถึงสิทธิอื่นใดเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้ให้แก่โจทก์ รวมถึงภาระหนี้ของ อ. และ ศ. โจทก์ยื่นฟ้อง อ. และ ศ. ต่อศาล เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้และสัญญาจำนองดังกล่าว ศาลมีคำพิพากษาให้ อ. และ ศ. ชำระหนี้แก่โจทก์ หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนให้ยึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ หากไม่พอให้ยึดทรัพย์สินอื่นของ อ. และ ศ. นำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน แต่บุคคลทั้งสองไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์จึงขอออกหมายบังคับคดี ต่อมาโจทก์ตรวจสอบพบว่า ท. ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของ ศ. อีกคดีหนึ่ง ยึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดและจำเลยซื้อที่ดินดังกล่าวจากการขายทอดตลาดโดยติดจำนองไปด้วย โจทก์จึงมีหนังสือบอกกล่าวแจ้งให้จำเลยชำระหนี้และไถ่ถอนจำนองแล้วแต่จำเลยเพิกเฉย

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์มีว่า **จำเลยต้องรับผิดชอบชำระหนี้จำนองหรือไม่เพียงใด** เห็นว่า จำเลยเป็นผู้ซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างจากการขายทอดตลาดโดยติดจำนองและชำระราคาครบถ้วนแล้วเหลือเพียงขั้นตอนการดำเนินการทางทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการเพิกถอนการขายทอดตลาด ต้องถือว่าผู้จำนองเดิมไม่มีสิทธิในทรัพย์สินที่จำนองอีกต่อไป และจำเลยได้สิทธิในทรัพย์สินที่ซื้อโดยสมบูรณ์แล้ว **แม้จำเลยยังมิได้จดทะเบียนรับโอนกรรมสิทธิ์ก็ตาม** จำเลยจึงมีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ในฐานะผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองอันมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๒ หมวด ๕ และโจทก์มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองโดยบังคับจำนองแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองตามมาตรา ๗๓๕ ที่แก้ไขใหม่ เมื่อโจทก์มีเจตนาบอกกล่าวบังคับจำนองแก่จำเลยผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองโดยชอบแล้ว แต่จำเลยไม่ชำระหนี้ไถ่ถอนจำนองภายในกำหนด โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องบังคับจำนองแก่จำเลยได้ จำเลยซึ่งเป็นผู้รับโอนทรัพย์สิน

ซึ่งจำนองและควรทราบถึงภาระหนี้จำนองมาตั้งแต่ก่อนเข้าเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินจำนองจึงต้องชำระหนี้ พร้อมด้วยอุปกรณ์คือดอกเบี้ยของต้นเงินตามสัญญาจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๑๕ ประกอบมาตรา ๗๓๘ เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ ศ. ผู้จำนองรับผิดชอบชำระเงิน ๑,๔๔๙,๘๐๘.๖๑ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีของต้นเงิน ๙๙๕,๑๕๕.๒๔ บาท นับถัดจากวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยซึ่งเป็น ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจึงต้องรับผิดชอบไม่เกินกว่าภาระหนี้จำนองของผู้จำนองดังกล่าว

คำถาม เงินที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้มาจากบิดาในระหว่างสมรส แล้วนำไปซื้อที่ดินนั้น ที่ดินเป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรส และการทำนิติกรรมให้ดินดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจาก คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ก่อนหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๙๖/๒๕๖๕

ที่ดินพิพาทจำเลยที่ ๑ ได้มาระหว่างสมรสกับโจทก์ เมื่อจำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธว่า เป็นสินส่วนตัวของจำเลยที่ ๑ ที่จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาให้เงินแก่จำเลยที่ ๑ โดยเสนอหา ชื่อจาก ป. มาเป็นสมบัติส่วนตัวของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ จึงมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๘๔/๑ ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖

ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินที่จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาให้เงินแก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุตร โดยเสนอหาชื่อจาก ป. มาเป็นสมบัติของจำเลยที่ ๑ ทั้งการให้เงินไม่ปรากฏเป็นการให้เป็นหนังสือ เมื่อนำชื่อออกให้ระบุว่า เป็นสินสมรส ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๔ (๒) จึงฟังไม่ได้ว่าที่ดินพิพาท เป็นสินสมรสและถือว่าเป็นสินส่วนตัวที่จำเลยที่ ๑ ได้มาระหว่างสมรสโดยการให้โดยเสนหา ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๑ (๓) และมาตรา ๑๔๗๒ วรรคหนึ่ง และเป็นอำนาจของจำเลยที่ ๑ ที่จะจัดการได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๓ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากโจทก์ซึ่งเป็นคู่สมรส ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๗๖ วรรคหนึ่ง (๕) โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรม การโอนกรรมสิทธิ์ให้โดยเสนหาซึ่งที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ตามฟ้อง

คำถาม นั่งรถรับส่งพนักงานไปด้วยกัน พนักงานคนหนึ่งยกเท้าข้างหนึ่งพาดบนเบาะ ที่นั่งข้าง ๆ ปลายเท้าชี้มายังพนักงานอีกคนหนึ่ง เมื่อบอกให้เอาเท้าลงกลับเพิกเฉย พนักงาน คนดังกล่าวจึงใช้มีดฟัน ดังนี้ ถือเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงอันเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๕๖/๒๕๖๕

การกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะตาม ป.อ. มาตรา ๗๒ นั้น ต้องเป็นเรื่องที่ผู้กระทำความผิดถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมและเหตุอันไม่เป็นธรรมนั้นต้องเป็นเรื่องร้ายแรงโดยต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้สึกของคนธรรมดาหรือวิญญูชนทั่วไปที่อยู่ในภาวะวิสัยและพฤติการณ์อย่างเดียวกับผู้กระทำความผิด จะถือเอาความรู้สึกนึกคิดของตัวผู้กระทำความผิดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมหรือไม่ไม่ได้

ก่อนเกิดเหตุผู้เสียหายและจำเลยกับพนักงานคนอื่น ๆ นั่งรถรับส่งพนักงานเดินทางไปทำงานด้วยกัน ผู้เสียหายนั่งอยู่บนที่นั่งข้างกึ่งยกเท้าข้างหนึ่งพาดบนเบาะที่นั่งข้าง ๆ จำเลยปลายเท้าขึ้นมายังจำเลย จำเลยบอกให้เอาเท้าลงแต่ผู้เสียหายไม่ทำตาม พอหลังเลิกงานขณะเดินทางกลับที่พักผู้เสียหายซึ่งนั่งบนที่นั่งข้างกึ่งยกเท้าพาดมาบนเบาะที่นั่งข้างจำเลย ปลายเท้าขึ้นมายังจำเลย จำเลยบอกให้เอาเท้าลงแต่ผู้เสียหายเพิกเฉย เมื่อกลับถึงที่พักขณะที่จำเลยนั่งดื่มสุราที่หน้าห้องพัก ผู้เสียหายเดินมาทางห้องพักจำเลยเดินเบ่งกล้าม แกว่งแขนลักษณะเยาะเย้ยจำเลย โดยไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายไปถูกเนื้อต้องตัวจำเลยแต่อย่างใด พฤติการณ์ของผู้เสียหายเป็นเพียงความประพฤติน่าไม่สุภาพเรียบร้อยไม่ให้ความเคารพ ไม่เกรงใจ และหยาบคาย แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมไม่ ที่จำเลยใช้มีดดาบฟันผู้เสียหายจึงไม่เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ

คำถาม ลูกหนี้เป็นหนี้ธนาคารเจ้าหนี้ ต่อมาลูกหนี้ถึงแก่ความตาย แต่ขณะมีชีวิตอยู่ ลูกหนี้เปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคาร โดยคำขอเปิดบัญชีเงินฝากมีข้อตกลงให้ธนาคารหักกลบลบหนี้ได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ฝากเงินทราบล่วงหน้า ดังนี้ ธนาคารจะหักกลบลบหนี้ได้เองหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๖๒/๒๕๖๕

ป. เป็นหนี้จำเลยตามมูลหนี้เดิมและถึงแก่ความตาย ซึ่งต่อมาจำเลยนำคดีมาฟ้องโจทก์ที่ ๑ ในฐานะส่วนตัวและทายาทผู้รับมรดกและผู้จัดการมรดกของ ป. ศาลมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ คดีถึงที่สุดแล้ว โจทก์ทั้งสามในฐานะทายาทโดยธรรมของ ป. ย่อมรับไปทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่ ป. มีต่อจำเลย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๐ จำเลยในฐานะเจ้าหนี้กองมรดกมีสิทธิได้รับชำระหนี้หรือบังคับชำระหนี้จากทายาทโดยธรรมได้เท่าที่ไม่เกินกว่าทรัพย์มรดกที่ทายาทนั้นได้รับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๖๐๑ การทำสัญญาประนีประนอมยอมความและศาลพิพากษาตามยอมไม่ทำให้หนี้เดิมระงับไปและถือไม่ได้ว่าจำเลยสละสิทธิหักกลบลบหนี้แต่อย่างใด

ขณะมีชีวิตอยู่ ป. เปิดบัญชีเงินฝากไว้กับจำเลย สิทธิเรียกร้องตามสัญญาฝากเงินระหว่าง ป. กับจำเลยเป็นหนี้เงินที่ต้องชำระให้แก่ ป. เมื่อ ป. ถึงแก่ความตาย จำเลยจะต้องชำระเงินในบัญชีเงินฝากของ ป. แก่โจทก์ทั้งสามในฐานะทายาทโดยธรรมของ ป. โจทก์ทั้งสามกับจำเลยจึงมีความผูกพันซึ่งกันและกันโดยมูลหนี้อันมีวัตถุเป็นอย่างเดียวกัน ซึ่งคำขอเปิดบัญชีเงินฝากของ ป. มีข้อตกลงในการฝากเงินว่า “ข้อ ๔ ข้าพเจ้ายินยอมให้ธนาคารนำเงินที่ข้าพเจ้านำเข้าฝากบัญชีสะสมทรัพย์มาหักทอนยอดหนี้ที่เกิดขึ้นหรือหนี้ลักษณะอื่นใดที่ข้าพเจ้ามีอยู่กับธนาคารได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบล่วงหน้า” ข้อตกลงดังกล่าวแม้ใช้ข้อความว่ายินยอมให้นำเงินในบัญชีเงินฝากมาหักทอนยอดหนี้ได้ ซึ่งมีความหมายว่าให้นำเงินในบัญชีมาหักกลบลบหนี้ได้นั้นเอง เมื่อมีข้อตกลงระหว่างกันให้หักกลบลบหนี้ได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ฝากเงินทราบล่วงหน้า จำเลยย่อมหักกลบลบหนี้ได้โดยไม่ต้องแจ้งให้โจทก์ทั้งสามทราบก่อน การหักกลบลบหนี้เป็นวิธีการทำให้หนี้ระงับโดยลูกหนี้ไม่ต้องถูกบังคับให้ชำระหนี้ เมื่อมูลหนี้มีอยู่และยังไม่ระงับไป จำเลยย่อมหักกลบลบหนี้ได้ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๔๒ วรรคสอง บัญญัติว่า การแสดงเจตนาหักกลบลบหนี้ให้มีผลย้อนหลังขึ้นไปจนถึงเวลาซึ่งหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้นจะอาจหักกลบลบกันได้เป็นครั้งแรก และตามมาตรา ๓๔๔ บัญญัติว่า อายุความยอมไม่ตัดรอนการหักกลบลบหนี้ แม้สิทธิเรียกร้องขาดอายุความแล้ว แต่ว่าในเวลาที่จะอาจหักกลบลบกับสิทธิที่เรียกร้องฝ่ายอื่นได้นั้นสิทธิยังไม่ขาด เมื่อเวลาซึ่งหนี้ระหว่างจำเลยกับโจทก์ทั้งสามอาจหักกลบลบกันได้เป็นครั้งแรกไม่ขาดอายุความ แม้จะได้ความว่าจำเลยมีหนังสือแสดงเจตนาถึงโจทก์ทั้งสามแจ้งการหักกลบลบหนี้ ตามหนังสือแจ้งการหักกลบลบหนี้เป็นเวลาเกิน ๑๐ ปีแล้ว จำเลยก็มีสิทธิหักกลบลบหนี้ได้ สิทธิดังกล่าวจำเลยสามารถดำเนินการเองได้โดยไม่ต้องนำคดีไปฟ้องร้องบังคับให้โจทก์ทั้งสามชำระ ดังนั้น แม้จำเลยนำคดีไปฟ้องและศาลมีคำพิพากษาตามยอมบังคับให้ชำระหนี้แล้วก็ตามยอมไม่ตัดสิทธิจำเลยที่จะหักกลบลบหนี้เพราะสามารถดำเนินการเองได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการบังคับคดีและไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องใช้สิทธิขอหักกลบลบหนี้ภายในอายุความ ๑๐ ปี

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ